

Звіт діяльності МКІП (2020-2023)

З підтримки культури та креативних індустрій під час пандемії:

- Ухвалено законопроект № 3851 (04.11.2020), який передбачає зменшення ставки ПДВ для культури та креативних індустрій до 7 %;
- Виділено 1 млрд грн для підтримки сфери культури в умовах пандемії — заклади культури можуть надавати низку послуг, не сплачуючи оренду та витрачаючи 100 % зароблених коштів на розвиток власної матеріально-технічної бази;
- Виділено кошти на грантову підтримку галузі у сумі майже на 700 млн грн (прийняття законопроекту № 3377);
- Збільшено бюджет на культуру на 2021 рік (12,5 млрд грн);
- Реалізовано пілотний проєкт з інклюзивної мистецької освіти в 17 мистецьких школах 12 регіонів.

Із захисту української мови:

- Обрано Уповноваженого із захисту державної мови, створено секретаріат та розроблено онлайн-платформу з вивчення української мови (2020);
- Розроблена МКІП та ухвалена КМУ концепція державної програми щодо розвитку і функціонування української мови на 2022-2030 роки;

Підтримка української книжкової екосистеми:

Уряд України схвалив Стратегію розвитку читання на 2023 – 2032 роки та операційний план її реалізації, розроблені Міністерством культури та інформаційної політики (березень 2023 року). Реалізація Стратегії розвитку читання планується за трьома етапами: підтримка й розвиток книжкової екосистеми; формування звички та потреби в читанні; моніторинг та оцінка результативності реалізації Стратегії.

Український інститут книги

У період з 2020 по 2023 рік в межах реалізації бюджетної програми 3801560 «Забезпечення діяльності Українського інституту книги, підтримка книговидавничої справи та популяризація української літератури у світі» на реалізацію програм популяризації читання, української літератури в Україні та за кордоном, програми підтримки перекладів творів української літератури іншими мовами тощо – **309 653,8 тис.грн.**

Зокрема спрямовано кошти на:

- придбання книжкової продукції для **поповнення бібліотечних фондів** – **95 739,6 тис.грн;**

- реалізацію програм **популяризації читання**, української літератури в Україні та за кордоном – **25 336,3 тис. грн**;
- реалізація програми **підтримки перекладів** творів української літератури іншими мовами – **34 161,9 тис. грн**;
- підготовку до видання повного академічного зібрання творів Лесі Українки у 14 томах та інших видань на виконання актів Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України видання та доставку книжкових видань, зокрема електронних спрямовано – **71 739,0 тис. грн**;
- створення програмного забезпечення Української цифрової бібліотеки – **1 521,9 тис. грн**.

Розвиток українського кіновиробництва:

- Ратифіковано Угоду про спільне виробництво аудіовізуальних творів між Кабінетом Міністрів України та урядом Канади (02.09.2020);
- Запущено механізм кеш-ребейтів для кіновиробництва і розпочато міжнародні знімання в Україні;
- Україна приєдналася до Eurimages — європейського фонду підтримки спільного кіновиробництва і прокату кінематографічних та аудіовізуальних творів.
- У період з 2020 по 2023 рік видатки на підтримку кінематографії та на виробництво (створення) та розповсюдження реалізовувались за декількома бюджетними програмами.

Так, у **2020 році** видатки на зазначені цілі передбачались за:

- КПКВК 3806030 «Державна підтримка кінематографії» (Держкіно) у тому числі на виробництво (створення) та розповсюдження фільмів художньої та культурної значущості, для дитячої аудиторії у сумі **594 888,4 тис. грн** на виробництво 133 фільмів, у тому числі 85 фільмів з 100% фінансуванням з державного бюджету.

- КПКВК 3801320 «Державна підтримка сфери культури, туризму та креативних індустрій у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками, за рахунок коштів, які виділені із фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19 спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками» (дані в частині кінематографії) спрямовано **29 931,7 тис. грн**.

- МКІП здійснена підтримка суб'єктів кінематографії на створення суспільнозначущого аудіовізуального контенту, створення нових

можливостей для працевлаштування фахівців кіногалузі та підтримки галузі у зв'язку з обмежувальними заходами, а саме спрямовано кошти на виробництво 5 телевізійних серіалів та реалізацію окремих етапів 27 телесеріалів.

- КПКВК 3801180 «Виробництво (створення) та розповсюдження фільмів патріотичного спрямування» спрямовано **49 999,6 тис. грн**, на виробництво 24 кінопродуктів.

У **2021 році** видатки на зазначені цілі передбачались за

- КПКВК 3806030 «Державна підтримка кінематографії» (Держкіно) у тому числі на виробництво (створення) та розповсюдження фільмів художньої та культурної значущості, для дитячої аудиторії у сумі **448 607,6 тис. грн**, на виробництво 181 фільму, тому числі 102 фільмів з 100% фінансуванням з державного бюджету.

- КПКВК 3801180 «Виробництво (створення) та розповсюдження фільмів патріотичного спрямування» спрямовано **24 247,4 тис. грн**, на виробництво 10 кінопродуктів.

- У **2023 році** видатки на серіали за бюджетною програмою 3801020 «Виробництво та трансляція телерадіопрограм для державних потреб, збирання, обробка та розповсюдження офіційної інформаційної продукції, фінансова підтримка системи державного іномовлення України» передбачено **448 126,2 тис. грн**.

Український культурний фонд

У період з 2020 по 2023 рік в межах реалізації бюджетної програми 3801140 «Забезпечення функціонування Українського культурного фонду, у тому числі здійснення Фондом заходів з підтримки проектів» на реалізацію проектів підтримки діячів культури та мистецтва різних форм – **1 500 467,5 тис. грн**.

Зокрема спрямовано кошти на

- забезпечення заходів з підтримки проектів, шляхом **надання грантів** юридичним та фізичним особам/підприємцям – **967 304,9 тис. грн**;
- здійснення заходів підтримки шляхом **надання стипендій** фізичним особам – **14 903,3 тис. грн**;

Збереження культурної спадщини та національної пам'яті:

- Ратифікований Другий протокол до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту (30.06.2020);
- 175 об'єктів культурної спадщини в тимчасово окупованому Криму внесено до державного реєстру нерухомих пам'яток (25.06.2020);
- В Україну повернуті дві картини, які були втрачені в ході Другої світової війни, а також одну картину передано в дар Україні;
- Розроблено і запущено геоінформаційну систему «Віртуальний некрополь української еміграції» (2020);
- Прийнято закон, що включає музеї до переліку структурних підрозділів закладів вищої освіти (02.09.2020);
- У березні 2021 року стартував проєкт «Велика Реставрація». За перший рік 57 об'єктів відібрано та відреставровано різною мірою. Загалом було заплановано відреставрувати близько 150 культурних пам'яток України у 2022 році.
- Проведено найбільшу з часів Другої Світової війни евакуацію культурних цінностей, експонатів з музеїв та заповідників. Україна розпочала змінювати законодавство щодо вдосконалення механізму евакуації музеїв під час воєнного стану.
- МКІП збирає та документує злочини проти культурної спадщини, скоєні росіянами, для притягнення росії до відповідальності <https://culturecrimes.mkip.gov.ua>
- МКІП створило платформу та запустило кампанію для збору коштів на об'єкти культурної спадщини, що постраждали чи були зруйновані через російську агресію <https://restore.mkip.gov.ua/>
- «Історичний центр Одеси» внесено до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що перебуває під загрозою (25 січня 2023 року на 18-й позачерговій сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (КВС));
- Верховний суд Нідерландів постановив повернути «скіфське золото» Україні, експонати виставки «Крим. Золотий острів у Чорному морі» (09.06.2023);
- МКІП розроблено та направлено на погодження до заінтересованих органів проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визначення меж і режимів використання території історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на територіях історичних ареалів» (на виконання реалізації положень Закону України від 28 квітня 2021 р. № 1423-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин»).
- Прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про визначення формату електронного документа науково-проектної документації у

сфері охорони культурної спадщини» від 30 грудня 2022 р. № 1476, розроблену МКІП України на виконання реалізації положень Закону України від 28 квітня 2021 року № 1423-ІХ та згідно з резолюцією Прем'єр-міністра України від 10 червня 2021 р. № 26349/1/1-21.

- В розробці МКІП також знаходяться ряд законодавчих змін до упущення при внесенні змін до Закону України № 1423-ІХ, які мають на мені усунення колізій та усунення двозначностей в частині документація у сфері охорони культурної спадщини та спрямованих на розблокування прозорих процедур щодо визначення складу та змісту облікової документації, проміжного погодження (схвалення) науково-проектної документації для формування завдання на складання технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини, а також проектів землеустрою щодо встановлення меж і режимів використання (обмежень у використанні) земель.
- МКІП захищає об'єкти культурної спадщини до впровадження програмного забезпечення Державного реєстру нерухомих пам'яток культурної спадщини України. З цією метою розроблений проект Закону України «Про внесення зміни до деяких законодавчих актів щодо врегулювання питання з забезпечення переведення в електронну (цифрову) форму матеріалів, якими здійснювалося визначення обмежень у використанні земель, визначених відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини».
- МКІП завершує створення Державного реєстру нерухомих пам'яток України. На виконання пункту 14 резолюції Прем'єр-міністра України від 10 червня 2021 р. № 26349/1/1-21 щодо впровадження програмного забезпечення Державного реєстру нерухомих пам'яток України Міністерство культури та інформаційної політики України повідомляє, що у бюджеті МКІП на 2022 рік було передбачено 40 млн. грн на цифрові проекти, які були секвестровані.

Враховуючи зазначене, МКІП здійснювало пошук альтернативних шляхів фінансування розробки програмного забезпечення Державного реєстру нерухомих пам'яток України. З цією метою 29.08.2022 було підписано меморандум про співпрацю між Проектом міжнародної технічної допомоги «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)» та МКІП, в рамках якого заплановано розробку програмного забезпечення електронного реєстру об'єктів нерухомої культурної спадщини України.

- Верховна Рада України підтримала розроблені МКІП внесення змін до Закону України «Про музеї та музейну справу» щодо встановлення обов'язку погодження з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв порядку подальшого використання музейних зібрань у разі реорганізації (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) музеїв, що засновані на державній і комунальній формах власності. Ця норма забезпечить збереження музейного фонду України, прозорість здійснення реорганізації та посилить значення музеїв, як інструменту збереження культурної спадщини й формування сучасної культури.
- МКІП розробив та надіслав на погодження заінтересованих органів проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності у сфері охорони культурної спадщини».
- МКІП розробив проєкт Закону № 9072 від 02.03.2023 «Про внесення змін до Закону України «Про національну безпеку України» щодо збереження культурної спадщини України та національної пам'яті». Законопроєкт спрямований на захист нашої ідентичності, що на загальнодержавному рівні гарантуватиме захист від людських втрат за національною ознакою, злочинів геноциду, підміни історичних понять, нівелюванню унікальних традиційних надбань українського народу, руйнації об'єктів культурної спадщини, викрадення культурних цінностей, а також спроб стерти нашу національну пам'ять державою-агресором, Російською Федерацією.
- МКІП завершує розробку наступних нормативно-правових актів, як системне доповнення до діючої законодавчої бази, а саме: «Про кваліфікаційні вимоги до науково-проєктних, науково-дослідних організацій, які є розробниками науково-проєктної документації у сфері охорони культурної спадщини»; «Про затвердження порядку визначення режимів використання пам'яток та затвердження науково-проєктної (науково-дослідної) документації»; «Про затвердження порядку визначення меж та режимів використання території пам'ятки та затвердження науково-проєктної документації», «Про затвердження порядку визначення меж і режимів використання зон охорони, затвердження науково-проєктної документації та внесення змін до неї»; «Про затвердження меж і режимів використання території об'єкта всесвітньої спадщини», «Про затвердження порядку визначення меж і режимів використання буферної зони та внесення змін до них, затвердження науково-

проектної документації»; «Про затвердження порядку розроблення та затвердження плану організації території історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території», «Про затвердження складу та змісту науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини», «Про затвердження формату електронного документа – науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини, яка містить інформацію, що відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом», «Про порядок проведення археологічних досліджень».

Щодо електронних реєстрів:

В розробці знаходяться 6 реєстрів, жоден за державні кошти:

1. Реєстр Музейного фонду України
2. Державний реєстр нерухомих пам'яток України
3. Реєстр майстрів народних художніх промислів
4. Реєстр Базової мережі закладів культури
5. Державний реєстр видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
6. Автоматизована система подання та адміністрування заявок на отримання державної підтримки в галузі мистецтв

Щодо збагачення Списку нематеріальної спадщини ЮНЕСКО українськими елементами:

- Український борщ внесено до Списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО 1 липня 2022 року на 5-ому позачерговому засіданні Міжурядового комітету з охорони нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Результат об'єднаних зусиль експертів Євгена Клопотенка та Марини Соболюк, МКІП, МЗС України, Постійного представництва України при ЮНЕСКО, Посольства України у Франції;
- У 2023 році Україна підготувала та подала три номінації на включення до Списків нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Дві з них розглядатимуть наступного 2024 року – це міжнародна номінація до Репрезентативного списку, підготовлена спільно з Республікою Естонія, «Українська писанка: традиція і мистецтво», а також номінація до Реєстру належної практики охорони «Практика з охорони кобзарсько-лірницької традиції». Номінація «Технологія виконання вишивки «білим по білому» міста

Решетилівки Полтавської області» проходитиме процедуру розгляду в циклі 2025 року.

Підтримка внутрішнього туризму:

Реалізовано всеукраїнський проєкт «Мандруй Україною», розроблено регіональні стратегії розвитку туризму та визначено «туристичні магніти» регіонів (проєкт стартував у червні 2020 року);

З метою посилення інформаційного фронту:

- Запуск Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки для ефективної боротьби з дезінформацією і фейками з боку росії (березень 2021 року);
- З перших днів війни запрацював цілодобовий інформаційний марафон «Єдині новини» #UАразом», який об'єднав провідні національні телеканали, а також телевізійний проєкт «FREEDOM» для російськомовної аудиторії за кордоном. Це унікальні інформаційні продукти, які під час війни виконують свою ефективну роль інформаційного щита;
- Ініціатива «Інформаційний Рамштайн», як єдиний інформаційний фронт країн-союзників (липень 2022 року). Перше підготовче засідання на рівні експертів зі стратегічних комунікацій НАТО, ЄС, Великої Британії та США з МКІП та МЗС відбулось в липні 2023 року.
- На базі Укрінформу відкрито Медіа-центр Україна, який працює у Києві, Харкові, Львові та Одесі;
- Введення санкцій та відключення російських пропагандистських телеканалів завдяки співпраці МКІП з міжнародними партнерами:
- в ЄС заблокована діяльність 9 пропагандистських російських каналів - Sputnik і RT/Russia Today (RT English, RT UK, RT Germany, RT France, RT Spanish), «НТВ»/«НТВ Мир», «Россия 1», «РЕН ТВ» та «Первый канал», RT Arabic та Sputnik Arabic,
- YouTube заблокував провідні російські пропагандистські канали та калаи ЧВМК Вагнер;
- понад 100 великих міжнародних організацій та іноземних закладів культури відмовилися від співпраці з росіянами;
- понад 100 російських діячів культури та пропагандистів потрапили в санкційний список України.

Щодо регуляції діяльності у сфері медіа:

- Закон «Про медіа», який споріднює Україну та Європу в інформаційній сфері. 31 березня 2023 року набрав чинності Закон

України «Про медіа», який наблизив національне законодавство до Директиви 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіапослуги.

Культурний фронт

Задля підтримки мистецтва та мистецької освіти:

- Проведено понад 2000 культурно-мистецьких акцій та заходів в світі на підтримку України;
- Створено можливості для роботи українських митців та здобувачів мистецької освіти в країнах ЄС;
- Запрацювала Об'єднана платформа культури та медіа під час війни, на якій розміщено десятки проєктів, створених МКІП разом з партнерами, волонтерами та спеціалістами з різних сфер;
- Україна взяла участь в провідних міжнародних виставках та організувала безпрецедентні виставкові проєкти. Наприклад, у 59-й Венеційській бієнале сучасного мистецтва, MIDA 2022 у Флоренції, в музеї Тиссена-Борнемісса в Мадриді; В Луврі відкрилась виставка ікон з музею Ханенків «Біля витоків сакрального образу».
- Підготовка у синергії з країнами-партнерами пісенного конкурсу «Євробачення» 2023 року, який став унікальною подією й була проведена Великою Британією разом з Україною на підтримку України.

Щодо подальшої інтеграції у культурне поле ЄС:

29 листопада 2022 року взяв участь у засіданні Ради Міністрів освіти, молоді, культури та спорту ЄС у Брюсселі. Україна вперше була представлена у засіданні такого формату очно.

Щодо очищення культурного простору від символів російської імперської та радянської тоталітарної політики й ідеології:

- Створено дорадчий орган – Експертну раду Міністерства культури та інформаційної політики з питань подолання наслідків русифікації та тоталітаризму (10.06.2022). Перші кроки Ради були сфокусовані на розгляді найбільш гучних і проблемних символів та наданні рекомендацій органам місцевого самоврядування.
- Процес очищення простору в 2022 році в цифрах: було перейменовано понад 7 650 топонімів; демонтовано 28 пам'ятників Пушкіну, 9 – Горькому, близько 20 пам'ятників та пам'ятних знаків на честь радянських визволителів та ін. Одним із найбільш резонансних прикладів деколонізації публічного простору у 2022 році став демонтаж і перенесення до музею пам'ятника російській імператриці Катерині II в Одесі.

- МКІП розробило законопроект, який став відомий як «АнтиПушкін». 3 травня 2023 року в другому читанні було ухвалено проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про охорону культурної спадщини» щодо незанесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та вилучення з Реєстру окремих об'єктів культурної спадщини».
- Завершуються роботи заміни герба СРСР на український тризуб коштом приватних донорів. 21 липня 2022 року закінчилось голосування у застосунку «Дія» — «Як бути з гербом СРСР на щиті Батьківщини-матері у Києві». 85% відсотків українців з 780 тис., які взяли в опитуванні, проголосували за заміну герба СРСР на тризуб.

Щодо розвитку проєкту Першої леді України Олени Зеленської за підтримки МЗС України зі створення аудіогідів українською мовою у культурних пам'ятках світу:

- Разом з Першою леді Оленою Зеленською та Президенткою Лувру Лоранс де Кар підписано меморандум про співпрацю між музеєм, МКІП та Посольством України у Франції. В результаті цього відвідувачі Лувру зможуть досліджувати музей українською мовою. Меморандум також включав пункт про розширення співпраці та багаторівневі партнерські проєкти з музеями України.

Щодо «деокупації» Києво-Печерської лаври:

- Очолив процес повернення майна Києво-Печерської лаври до держави з користування УПЦ (МП). Договір безоплатного користування УПЦ (МП) Києво-Печерською лаврою був розірваний 29 березня 2023 року. Це справедливе рішення спровокувало організовані хвилі хейту на Міністра та керівництво держави з боку прихильників УПЦ (МП). Однак попри всі перешкоди робота з «деокупації» Лаври була успішно продовжена.
- З березня по червень 2023 року було проведено інвентаризацію, повернуто на баланс Заповідника 79 об'єктів Нижньої лаври, поновлено роботу та доступ відвідувачів до Великої лаврської дзвіниці.
- Розпочато роботу з оцифрування Лаври.
- Розроблено та затверджено порядок надання доступу до Успенського собору та Трапезної церкви щодо відспівування загиблих захисників України.
- Розпочато розробку стратегічної візії Києво-Печерської Лаври 2023-2051 «Нова формація українськості».

- Стартувала програма «Духовне відновлення у Києво-Печерській лаврі», що діє при Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра», яка була створена з метою надання моральної та духовної підтримки військовим та військовополоненим після найважчих випробувань війни.

Розроблена масштабна програма трансформації культури під час війни та до 2030 року, яка запропонована до Доктрини культурного розвитку України.